

Vuurspuwende bergen

1

Diep in de aarde zit **magma**, een gloeiend heet gesmolten gesteente. Waar magma door spleten in de **aardkorst** naar buiten komt, ontstaat een vulkaan. De spleten heten **kraterpijpen**. De top van een vulkaan heet een **krater**.

Magma dat uit de vulkaan stroomt heet **lava**. Met de lava komen vaak ook giftige gassen en stenen naar buiten. Lavagrond is **vruchtbaar**. Er zitten veel voedingsstoffen in voor planten. Daarom blijven boeren bij een vulkaan wonen, ook al is hij gevaarlijk.

Drijven op een vuurzee

2

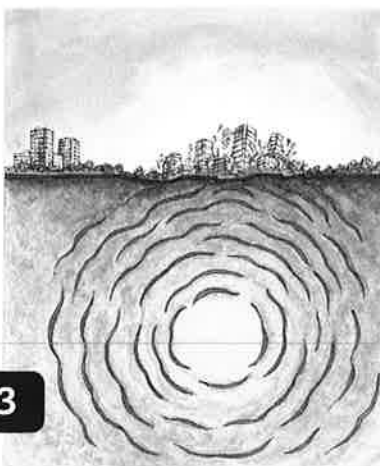
De aarde bestaat uit een **kern** van nikkel en ijzer. Daaromheen zit een dikke laag **magma**. Daar weer omheen zit als een schil de **aardkorst**. De aardkorst bestaat uit een aantal **platen** die op het magma drijven. Deze platen zijn nu de **werelddelen** en de bodems van de **oceanen**. Vroeger zaten alle werelddelen aan elkaar. Er was één groot land, **Pangea**. In miljoenen jaren tijd scheurde **Pangea** uiteen en dreven de werelddelen uit elkaar. Dit verschuiven gaat nog steeds door. Door de beweging van de platen ontstaan gebergten, vulkanen en aardbevingen.

De aarde beeft

3

Een aardbeving ontstaat wanneer de aardkorst beweegt. Vaak gebeurt dit op een **breuklijn**, waar twee platen elkaar raken. Meestal ontstaat de beving diep in de aardkorst. De plaats op de aardkorst er recht boven heet het **epicentrum**. Daar is de verwoesting het grootst. Aardbevingen komen veel voor. Je kunt ze meten met een **seismograaf**. De sterkte wordt aangegeven met een getal op de **Schaal van Richter**. Een zware aardbeving maakt vaak veel slachtoffers. De schade is groot. Soms vindt er een **aardverschuiving** plaats. Als een aardbeving in de zeebodem ontstaat, heet dat een **zeebeving**. Dan kunnen er **vloedgolven** of **tsunami's** ontstaan.

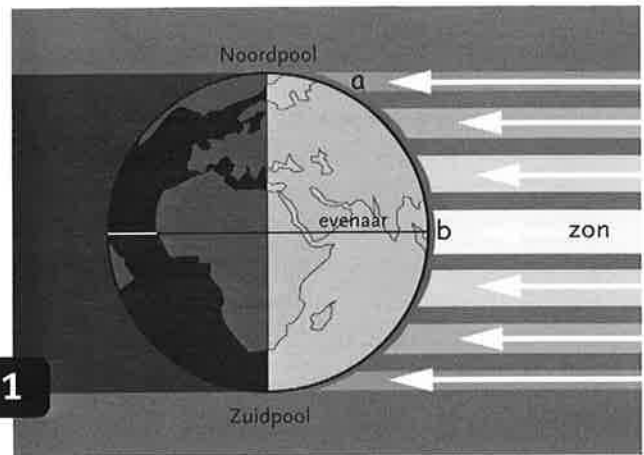
2 Samenvatting

Steeds kouder

1

Elk **landschap** ontstaat door het **klimaat** dat er heerst. Het klimaat wordt bepaald door de stand van de zon. De zon staat niet overal op aarde even hoog aan de hemel. Dat komt doordat de aarde scheef staat ten opzichte van de zon.

Bij de **evenaar** staat de zon het hele jaar hoog aan de hemel. Daar is het heet. Hoe verder je van de evenaar komt, hoe lager de zon staat en hoe kouder het is. Aan de **polen** gaat de zon in de zomer niet onder. Dat heet de **midzomernacht**. In de winter is het er maanden nacht, dat heet de **poolnacht**.

In de tropen

2

Bij de **evenaar** is het heet. De zon verwarmt de aarde en de aarde verwarmt de lucht. De warme vochtige lucht stijgt op. Op grotere hoogte koelt de lucht af. Er ontstaan wolken en het gaat regenen. Elke dag weer. Dit hete, natte klimaat heet **tropisch regenwoudklimaat**. Er groeien tropische **regenwouden**. Aan beide kanten van dit regenwoudklimaat is het ook warm, maar er is een droge tijd. In die gebieden groeien minder bomen en vooral gras. We noemen ze **savannen**. Op de Afrikaanse savannen leven veel grote dieren.

Heet en droog

3

Verder van de evenaar liggen **woestijnen**. Het zijn hete en erg droge gebieden. Overdag is het er heet en 's nachts koud. Tussen de woestijnen en de **savannen** liggen de **steppen**. Er valt voldoende regen om gras te laten groeien. Maar voor bomen is het er te droog. Steppen zijn boomloze **vlakten**. In Noord-Afrika trekken herders met hun vee over de steppen. Dit gebied heet de **Sahel**. Door de groeiende bevolking is er te veel vee. De steppen worden kaal gegraasd en veranderen in woestijnen. Dit heet **verwoestijning**.

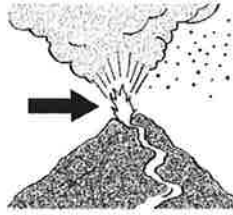

Vuurspuwende bergen

1

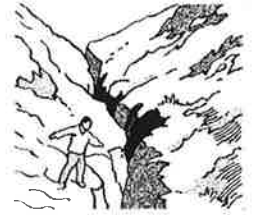
Vuurspuwen

Er komt vuur uit.

Spletten

Lange scheuren in een berg of rots.

As

Fijn stof dat overblijft als iets verbrandt.

Zwavel

Een gele stof die naar rotte eieren stinkt.

Helling

De schuine kant van een berg.

Tijdig

Op tijd.

Voedingsstoffen

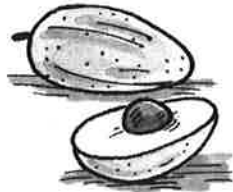
In deze les: voedsel voor planten.

Drijven op een vuurzee

2

Avocado

Een tropische vrucht.

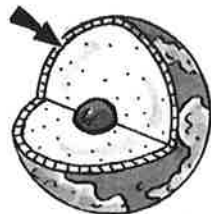

Stroperig

Dik als stroop.

Aardkorst

De harde buitenkant van de aarde.

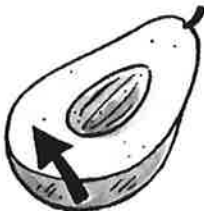

Doorsnede

De afstand van de ene kant naar de andere kant van iets.

Vruchtvlees

Het zachte, eetbare gedeelte van een vrucht.

De aarde beeft

3

Vloedgolf

Een heel hoge golf.

Dakloos

Zo noem je iemand die geen huis heeft.

Lijk

Een dood lichaam.

Schaal

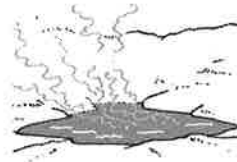
In deze les: een soort meetlat.

Kokende bodems

4

Heetwaterbron

Een plek waar heet water uit de grond komt.

Kalk

Een soort witte, zachte steen.

Verschijsel

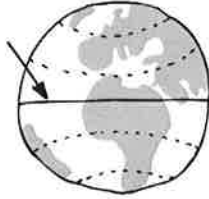
Iets wat je ziet.

Steeds kouder

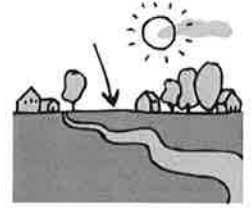
1

Evenaar

De denkbeeldige lijn over het midden van de aarde.

Horizon

De lijn die je ziet tussen hemel en aarde.

Vlakte

Een groot stuk plat land

Klimaat

Het weer in een land.

Loodrecht

Hier betekent het: recht ergens boven.

Seizoenen

Zomer, herfst, winter en lente.

In de tropen

2

Regenwoud

Een bos waar het veel regent.

Uitgeput

Er zit geen voedsel meer in de grond.

Oerwoud

Een bos dat niet door mensen is aangeplant.

Aan weerszijden

Aan beide kanten.

Dor

Uitgedroogd.

Nationaal park

Een groot beschermd natuurgebied.

Heet en droog

3

Uitgestrekt

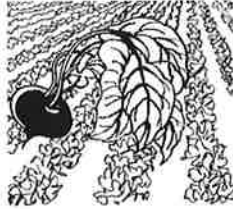
Heel erg groot.

Rotsgrond

Kale grond zonder planten.

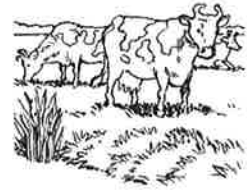
Gewassen

Planten.

Veeteelt

Het houden van dieren, zoals koeien en geiten.

Overleven

Er alles aan doen om te blijven leven.

Klimaten in Canada

4

Doordringen

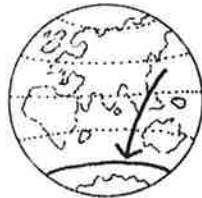
Heel ver komen.

Zeespiegel

De hoogte van de zee.

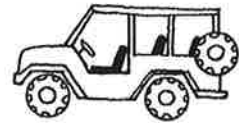
Poolcirkel

De denkbeeldige lijn op de aarde rond een poolgebied.

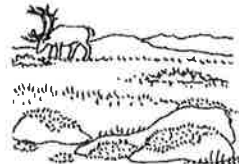
Jeep

Een sterke auto, gemaakt voor moeilijke wegen.

Toendra

Een gebied zonder bomen aan de rand van het poolgebied.

Kariboe

Een groot soort rendier; een soort hert met een gewei.

